

פרשת לך לך

ז' חשוון תשפ"ה
שנה ט"ז גליון תשל"ג

עטרת שלוש

קול קאמרנא 0747962080

עלון שבועי שע"י מוסדות קאמרנא בארה"ק • בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א • עיה"ק ירושלים ת"ז

עטרת ראשנו

דברי תורה מכ"ק אדמו"ר שליט"א

וַיֹּאמֶר הוֹי"ה אֶל אַבְרָם לֵךְ לְךָ מֵאֶרֶץ וּמִמּוֹלֶדְתְּךָ וּמִבְּרִית אֲבִיךָ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֶרְאֶךָ.
וְאָעֲשֶׂךָ לְגוֹי גָּדוֹל וְאֶבְרַכְךָ וְאֶגְדָּלְהָ שְׂמֶךָ וְהָיָה בְּרַכְּהָ (יג א-ב).

בפנים שהם ברוך שם עיי"ש בארוכה. נמצא שענין קריאת שמע הוא בחינת י"ה משם הוי"ה בחינת או"א, וברוך שם הוא ו"ה משם הוי"ה.

אברהם ושרה הם בחינת י"ה, יצחק ורבקה הם בחינת ו"ה

וזהו שפרש"י לך לך להנאתך ולטובתך, ושם אעשך לגוי גדול כאן אי אתה זוכה לבנים. היינו שהקב"ה אמר לאברהם אבינו ושרה שילכו לארץ ישראל כדי שיוכו לבנים, ועי"ז יתעלו לבחינת י"ה, כדאיתא בזה"ק בסתרי תורה (ח"א פ): שאברהם ושרה הם בחינת י"ה, יצחק ורבקה הם בחינת ו"ה.

בארץ ישראל יתעלו אברהם ושרה בבחינת י"ה וזהו מה שמרמז כאן מרן הבעש"ט בתיבת לך על ק"ש שהוא בחינת י"ה וו"ה כנ"ל, לרמז שעד כאן היו אברהם ושרה בחינת ו"ה, ובארץ ישראל יתעלו ויהיו אברהם ושרה בבחינת י"ה כי שם יהיה להם בנים יצחק ורבקה שהם ו"ה של שם הוי"ה, והכל ע"י מסירות נפש סוד ק"ש, מזה שיצאו מאור כשדים לארץ ישראל.

יעזור השי"ת שהזווג יעלה יפה, ויבנו בית נאמן בישראל, ויזכו לראות דורות ישרים מבורכים בנים ובנות יראים ושלמים, וישרה השכינה במעשה ידיכם, והרי אמרו חז"ל (יבמות סב.) אין בן דוד בא עד שיכלו נשמות שבגוף, שהזווג הוא הכנה לכיאת גואל צדק בב"א.

רעוא דרעוין פרשת לך לך תשפ"ד

את האדם בצלמו בצלם אלהים ברא אותו ובכלל הוא כעין דוגמא דלעילא, בגין דבעינן לתתא כגוונא דלעילא, דלית לך מלה בעלמא, דלא אית לה דוגמא לעילא, כגוונא דלעילא הכי אית לתתא.

עיקר השראת השכינה הוא כשיש לאיש ואשה בן ובת

ואם כן יש לומר שאיש ואשה כשאין להם בנים הם בבחינת ו"ה, וכשיש להם בנים הם מתעלים לבחינת י"ה, והבנים הם בחינת ו"ה. וזהו כוונת חז"ל איש ואשה זכו שכינה ביניהם, זכו היינו כשיש להם בנים, כי תיבת זכ"ו מרמז לבן ובת, כי אות ז' מתיבת זכ"ו הוא בחינת מלכות, כי היא הספירה השביעית מז' ספירות התחתונות בחינת בת, ואותיות כ"ו מתיבת זכ"ו בגי' הוי"ה הוא בחינת ז"א בחינת בן, היינו שעיקר השראת השכינה הוא כשיש לאיש ואשה בן ובת, כי אז הם דוגמא דלעילא שם הוי"ה בשלימות, ולכן פרש"י שהרי חלק את שמו ושיכנו ביניהן, יו"ד באיש, וה"י באשה, היינו דייקא כשיש להם כבר בן ובת.

קריאת שמע הוא בחינת י"ה וברוך שם הוא בחינת ו"ה

לפי כל האמור יובן גם כן דברי מרן הבעש"ט הקדוש הנ"ל שבתיבת לך לך מרומז הענין של קריאת שמע, כי מבואר בכוונת קריאת שמע (בשעה"כ דרושי כוונות קריאת שמע ד"א) שפסוק שמע הוא ליחד את אבא ואימא יחד מעולה מאד, כדי שימשך משם כח שייחדו ועיר ונוקבא פנים

בתיבת לך לך מרומז היחוד של קריאת שמע איתא בספה"ק דגל מוחנה אפרים (ד"ה ויאמר) בשם זקנו מרן הבעש"ט הקדוש זיע"א, שבתיבת לך לך מרומז היחוד של קריאת שמע, ומסביר שם, כי תיבת לך לך הוא מספר חמשין אתוון דיחודא, במסירות נפש וזהו מֵאֶרֶץ וּמִמּוֹלֶדְתְּךָ וּמִבְּרִית אֲבִיךָ וכו' עיי"ש. וידוע (זוה"ק ח"א יח:) שפסוק ראשון של שמע נקרא יחודא עילאה וברוך שם נקרא יחודא תתאה. ומה שחסר אות אחת מברוך שם למספר ל"ך, כתב אא"ז רביה"ק רבי יצחק יהודה יחיאל מקאמרנא זלה"ה בספה"ק אוצר החיים (פ' ואתחנן דף מ"א ע"ב), כי לעתיד לבוא ישתלם יחודא תתאה גם כן בכ"ה אתוון, ובמקום 'ברוך', יאמרו לעתיד 'וברוך', באות יתר עיי"ש. וצריך להבין מהו כוונת מרן הבעש"ט הקדוש שמרמז לכאן הענין של קריאת שמע.

איש ואשה זכו שכינה ביניהם

והנראה לומר בהקדים לבאר מה שאמרו חז"ל (סוטה יז.) איש ואשה זכו שכינה ביניהם. ופרש"י שם, שהרי חלק את שמו ושיכנו ביניהן, יו"ד באיש, וה"י באשה. וצריך להבין הרי לפי האמת צריך להיות אותיות ו"ה משם הוי"ה כמובן ליודעי בינה, דאבא ואמא הן בחינת י"ה, וברא וברתא שהם סוד חתן וכלה הן בחינת ו"ה, ולמה כתב רש"י שהם בחינת י"ה.

כלל הוא כעין דוגמא דלעילא

אלא דזה איתא בזה"ק (ח"ב קפו: ח"ג קנט.) תא חזי, כתיב (בראשית א כז) 'ויברא אלהים'

עטרת מז

אמרות טהורות מרבותינו ז"ע

וְהָיָה רָעַב בְּאֶרֶץ וַיֵּרַד אֲבָרָם מִצְרִימָה לָגוּר שָׁם כִּי כָבֵד הָרָעַב בְּאֶרֶץ (יב:).

וכל מצרימה הוא בחינות יחוד ומיתוק, שנעשה בגלות וצר, על ידי אור עליון המאיר באור לבוש עליון על כל דורשי יחודך, וזה יורד אברם מצרימה, הקריב יורד להעלות הניצוצין לצורך יחוד שמו יתברך, והקריב לבו לאל אחד לבוא מצרימה, כבוא מלא וא"ו של עץ החיים, שלא ירד למקום המיתה של עץ הדעת, אלא 'כבוא השמש' (דברים טו ז) עץ החיים דבוק באלהיו, ועשה גם שם יחוד בבחינות מצרימה. וזה שלש מצרימה של אברם, יחוד בסוד עולמות נשמות אלהותו יתברך, במקנה בכסף ובוזהב. אבל ליצחק עלה כלייל, נאמר 'אל תרד מצרימה' (כו ב), למדריגות התחתונות לעשות שם יחוד, כי הם יעלו אליך בלתי ירידה 'אל תרד מצרימה'.

'היכל הברכה' דברים דף קס: מרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא

וְאֲנָשֵׁי סֹדֶם רָעִים וְחַטָּאִים לְהוֹי"ה מֵאֵד (יג:).

אנשי סדום לא תאמר שהיו מופקרים להכעים השם יתברך, אלא פיתו את העולם שדרך כזה ראוי לילך אל הש"י, לדחות החסדים ולהתנהג בגבורות, כמו שיהיה הנהגה אמיתות לעתיד. וכן ירבעם בן נבט פיתת את העולם בדרכים רעים, מה זה זמן לפני

השם יתברך, די המחשבה, ועשה בחשוון חג, כי עיקר הוא עת שנמשך בלב, וזה מינות שער החמשיים מן הקליפה, על כן אל תלך בדרך הרע הזה מר ממות, דרך סדום, וירבעם כלב רע.

'זהר חי' ח"ב דף רעא: מרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא

וְאֲבָרָם כָּבֵד מֵאֵד בְּמִקְנֵהוּ בַּכֶּסֶף וּבַזָּהָב (יד: ב)

ר"ל ידוע הוא מדברי הבעש"ט כמו שמביא בספר התולדות (פ' שופטים) 'בכל דרכיך דעה' (משלי ג י) שאפילו בשוק כשהולך אדם לצורך איזה מו"מ, צריך לכוין ולייחד יחוד קבה"ו, 'אהדונה' בגי' חיי"ם וחיי"ה מספר צ"א. וידוע הוא דליכא דבר מה שצדיק אומר איזה דיבור דקדושה דלא רמיזא דאורייתא.

לזה כוון אברהם ג"כ לדרך הקדוש הזה, ואמר וְאֲבָרָם כָּבֵד מֵאֵד, כבוד הוא השכינה בסוד בשכמל"ו כנודע, ומא"ד עולה שם מ"ה ת"ת, וזהו יחוד קבה"ו יאהדונה", במקנה בכסף ובוזהב בכל אלה במו"מ היה אברהם מכיין יחוד קבה"ו.

'בן ביתי' מרבינו אליעזר צבי מקאמרנא

וְאֲנָשֵׁי סֹדֶם רָעִים וְחַטָּאִים לְהוֹי"ה מֵאֵד (יג: א).

רצה לומר כי ידוע הוא שעתה בגלות הזה הנהגה בחסדים, וזו המדה התחיל להתנהג ע"י אברהם אבינו ע"ה לגמול חסד עם על בריה, וזה הפלוגתא שהיה בין אברהם ובין אנשי סדום שהם היו רוצים שיהיה הנהגת העולם בגבורות ולא בחסדים וכל אחד יטול בזרוע, וכן הפלוגתא היה עוד בין קין והבל, ואח"כ בין משה רבינו וקרח ועדתו, וכן בין משה

רבינו ואהרן הקדוש ובין נדב ואביהוא. שזה היה רוצה שיהיה הנהגה בחסדים, וזה היה רוצה שיהיה הנהגה בגבורות, וזאת היה להם לחטא גדול שהיו רוצים שיהיה הנהגה בגבורות עוד קודם כל התיקון השלם של אדם הראשון, כנודע שזאת היה לעתיד אי"ה בימי ביאת משיחנו במהרה בימינו כנודע.

'דמשק אליעזר' ח"א על דף ב: מרבינו אליעזר צבי מקאמרנא

וַיֹּאמֶר הוֹי"ה אֵל אֲבָרָם לֵךְ לְךָ מֵאֶרֶץ וּמְמֹלְדֶיךָ וּמִבְּיַת אֲבִיךָ אֶל הָאֶרֶץ אֲשֶׁר אָרְאָה (יא: א).

והענין, לך לך שילך ממדריגה למדריגה עד שיבוא לבחינות שרשו שבאצילות, ויותר אי אפשר להשיג מגדלות אין סוף. וזהו לך לך והוא שער החמשיים כתר אין, וזהו כל הליכות שלך עד שתבוא לך לעצמך, ובאמת לך מורה על תורה, ועל מסירות נפש, כמו שבארנו, שזה עיקר עבודת אדם.

'היכל הברכה' דף פה: מרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא

וְעָרַל זָכַר אֲשֶׁר לֹא יִמּוֹל אֶת בְּשָׂרוֹ עָרְלָתוֹ וְגו' (יז: ד).

וערל זכר יש פסיק ביניהם, כי היה די באומרו 'זכר אשר לא ימול', 'וערל' למה לי, לדרוש כי הם שני ענינים, שצריך להעביר הערלה ערלת הלב והפה, קליפה דחפיא על מוחא, מדות הרעות וכל מיני תאוות רעות של הרע והערלה והקליפה. וצריך ג"כ לחתוך בשר הערלה. וזהו וערל וגם זכר, ימול מלא ואו, את בשר ערלתו לחתוך הבשר של הערלה, וגם להעביר הערלה.

'היכל הברכה' דף קא: מרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא

ועבור אלו מדריגות צריך אתה לילך לעולם העשייה הזה, כדי שתזכך אור עולם הזה, כדאיתא נמי כיוצא בו בזהר חדש (פ' תולדות דף כח:), ת"ח, אברהם בוציא קדמאה קדישא דעלמא, כד בעא לסלקא לדרגיה, לא יכול עד דסליק ואשתמודע באינון תלת דרגין עלאין דעליה, דהוא חולקא דיליה, כיון דסליק אשתמודע ליה לקב"ה מגו אינון תלת דרגין, כת"ר עליון, חכמ"ה, בינ"ה, ואינון שלימו דעשר ספירין דאקרי בהו קב"ה, וכיון דסליק באינון תלתא דאינון עתיקא ואו"א, דנגיד מנהון נהירא לתתא, כדין אחיד לחלקיה הוא דרגא דתחתיה, ושלישה דרגין אלו עם אינון שבעה הא עשר דרגין עלאין, רזא דשמא קדישא דקב"ה, וכיון דהוה מתנהיר באינון שלישה בעא לסלקא באינון שבע, ורזא דא רמו לאבימלך דלא שלטין עליהון בנוי עד דישתלימו אינון שבעה זכאי קשוט בישראל, לקבל אינון שבעה דרגין דלעילא, כיון דאשתלימו יתיב עלמא תתאה כגוונא דעלמא עלאה בקיומא שלים ע"כ. וכן איתא בלק"ת (פ' יז) וזהו שאמר לך לך וכו', ואעשך לגוי גדול כי עד עתה היה בו ששה קצוות לבד, ועתה יתארך ויתגדל ע"י שלש ראשונות כח"ב שהם המוחין ע"כ.

'בן ביתי' מרבינו אליעזר צבי מקאמרנא

מקבל ובחינת משפיע, כדאיתא בעין חיים (שער דרושי אבי"ע פ"א) והנה מדריגה זו התחתונה שבא"ס ב"ה, יש בה כוללת שלמעלה הימנה, ומקבלת מכולם, ומדריגה זו עצמה התחתונה היא האצילה את בחינה השניה הימנה, שהיא עצמה מדריגה העליונה מכל מה שבכל הנאצלים, ויש בה שורש כל הנאצלים, והיא משפעת לכולם, והוא באופן שיותר קטן מכל המאציל כביכול בה, היא ראש לשאר הנאצלים דלמטה, ואין ביניהם מדריגה אחרת כלל, וכללות שתיים אלו הבחינות הוא בחינה אחת הנקרא כת"ר, וכתר זה הוא קטן מכולם, ויונק מכולם ממה שלמעלה הימנו, ויש בו שורש כל עשר ספירות הנאצלים, והוא משפיע בכולם ע"ש.

וזהו לך לך לשער החמשיים כת"ר עליון, שיש בו בחינת מקבל ובחינת משפיע כנ"ל, מארצך שהוא בחינת מקבל מעולם העליון, וממולדתך שהיא בחינת משפיע, והוא רק בחינה אחת בחינת כתר כנ"ל, ומביית אביך הוא בחינת חכמ"ה ובינ"ה, שהם נקראים אב"א ואמ"א כביכול כנודע, וזהו ראשית יציאתו לעולם העשייה הזה, מכח שלש ראשונות אלו כת"ר חכמ"ה ובינ"ה, וזהו אל הארץ היינו לעולם העשייה הזה, אשר ארצ"ך כ' היא כתר, ר' היא ראשית חכמה (תהלים קיא י), א' היא א'לף בינה (שבת קד:).

עטרת רז

רזי תורה מרבותינו ז"ע

וַיֹּאמֶר הוֹי"ה אֵל אֲבָרָם לֵךְ לְךָ מֵאֶרֶץ וּמְמֹלְדֶיךָ וּמִבְּיַת אֲבִיךָ אֶל הָאֶרֶץ אֲשֶׁר אָרְאָה (יב: א).

ר"ל איתא בכתבי האר"י זלה"ה, שבכל אדם בר ישראל נרמו בו עשר ספירות קדושות, ואם הוא מקדש עצמו בכל פעם יותר אזי מרגיש יותר קדושה מחיות רוחניות דלעילא, הובא זאת בספר שערי ציון (שער ב תיקון הנפש, יחוד המרכבה) ראשי נגד וגו' ע"ש. לזה כשראה הקב"ה כביכול שאברהם היה מקדש עצמו מלמטה, לזה ראוי הוא לקדש אותו מלמעלה ג"כ, כדאיתא נמי בזהר פרשה זו (עז: ע"ש).

וזהו ויאמר ה' אל אברם א"ב ר"ם, ל"ך ל"ך לשער החמשיים העולה ל"ך, בחינת כת"ר אין, וכן כתב אדמו"ר זלה"ה (היכל הברכה דף פה: ע"ש). וזהו ויאמר ה' אל אברם לך לך ממדריגה שהיה לך עד עתה בבחינת נשמה בעולמות העליונים, לך אל אלו מדריגות לך כי עתה צריך אתה להיות דוגמא דלעילא, כי 'בצלם אלהים ברא אותי' (בראשית א כז), והוא שתלך לך לבחינת כת"ר, שבו כולל מבחינת

עטרת הזוהר

זוהר הקדוש עם פירושו 'דמשק אליעזר'

מבאר שהד' ברכות שנאמרו לאברהם, 'ואעשך לגוי גדול' 'ואברכך' 'ואגדלה שמך' 'והיה ברכה' הם כנגד ד' ציוויים שנצטווה, 'לך לך' 'מארצך' 'וממולדתך' 'ומבית אביך', והם כנגד ד' עולמות אבי"ע.

וְאֶעֱשֶׂךָ לְגוֹי גָדוֹל וְגוֹ' כְּתִיב ד' בְּרֻכּוֹת שֶׁבְּרַךְ הַקַּב"ה לְאַבְרָהָם אֲבִינוּ ע"ה, שֶׁהֵם כִּנְגַד ד' אוֹתוֹת הוֹי"ה ב"ה, שִׁזְהוּ עֵיקַר הַבְּרָכָה שִׁישְׂרָה עֲלֵיו שֵׁם הוֹי"ה ב"ה בְּחִינַת אָדָם דְּעֵשִׂיָּה, וְזֶהוּ 'וְאֶעֱשֶׂךָ לְגוֹי גָדוֹל' הוּא אוֹת י', שֶׁבְּכָל עֲנִינִים אֲבָא וּבְרָא שׁוּיָן, בְּסוּד מַה שֶּׁמּוּ וּמַה שֶּׁבְנוּ (מִשְׁלֵי ל ד), אֶעֱפ"כ אֲבָא חֲכָמָה נִקְרָא בְּשֵׁם רַב וּגְדוֹל, וּבְרָא שֶׁהוּא ז"א נִקְרָא בְּשֵׁם זַעִיר אֲנִפִּין, 'וְאֶבְרַכְךָ' הִיא ה' רֵאשֻׁנָּה אֲמַא עֲלֵאָה, שֶׁהִיא נִקְרָאת בְּרָכָה, 'וְאֶגְדְּלָה' שֶׁמֶךְ הוּא ו', שֶׁשֵּׁם כּוֹלֵל מְכַל הַשֵּׁם הוֹי"ה, 'וְהָיָה בְּרָכָה' הִיא ה' אַחֲרוֹנָה, שֶׁעֲמָה נִשְׁלַם כָּל שֵׁם הוֹי"ה ב"ה, וְזֶהוּ וְהוֹי"ה בְּרָכָה. וְאֶעֱשֶׂךָ, בְּגִין דְּכְתִיב לְךָ לְךָ אֱלוֹ ד' אוֹתוֹת הוֹי"ה ב"ה הֵם מִמֶּשׁ כִּנְגַד ד' צִוּוּיִים שֶׁאֲמַר לוֹ הַקַּב"ה, וְלִכְלֵל צִוּוּי יֵשׁ לוֹ בְּרָכָה בְּפָנָיו עֲצֻמָּה, וְזֶהוּ ד' צִוּוּיִים נִכְתָּב, לְךָ לְךָ, מְאֲרָצְךָ, וּמִמּוֹלַדְתְּךָ, וּמִבֵּית אֲבִיךָ, כִּנְגַד שֶׁבְּרֻכּוֹ בְּד' בְּרֻכּוֹת, לִזְהוּ אֲמַר בְּרָכָה שֶׁל וְאֶעֱשֶׂךָ לְגוֹי גָדוֹל שֶׁהוּא י' הוּא בָּא מִטַּעַם צִוּוּי שֶׁל לְךָ לְךָ, י' שֶׁבְּחֲכָמָה הִיא כּוֹלֵל מִמָּאָה עֶשֶׂר פַּעַם עֶשֶׂר, כְּדֹאִיתָא בְּע"ח (שַׁעַר א"א פ"ה) שֶׁחֲשַׁבּוֹן שֶׁל חֲכָמָה וּבִינָה הֵם, שֶׁכָּל עֶשֶׂר עוֹלָה עַד מָאָה ע"ש, וְזֶהוּ שֶׁהִיָּה גְדוּלָּה שֶׁל וְאֶגְדְּלָה שֶׁמֶךְ שֶׁל אֲבְרָהָם, עוֹלָה י' פַּעֲמִים י' מִסְפַּר מָאָה כִּמְגִין ל"ך ל"ך, וְלִפִּי שֶׁאֲצֵל הוֹי"ד שֶׁבְּחֲכָמָה נִקְרָא קוּצוֹ שֶׁל יו"ד גַּם כֵּן, שֶׁהוּא בְּחִינַת כֶּתֶר שֶׁעַר הַחֲמִשִּׁים, לִזְהוּ כְּתִיב לְךָ כֶּתֶר לְךָ חֲכָמָה, וְשׁוּנֵיהָ י', וְזֶהוּ עֵשִׂיתוּ שֶׁל גוֹי גְדוֹל כְּמוֹ דְכְתִיב (בְּמִדְבָר יד יז) 'גְדֹל נָא כַח אֲדֹנָי', דְכְתִיב שֵׁם י' רֵבְתָא. וְאֶבְרַכְךָ, בְּגִין דְּכְתִיב מְאֲרָצְךָ וְאֶבְרַכְךָ שֶׁהוּא ה' אֲמַא עֲלֵאָה, כִּנְגַדוּ הִיָּה הַצִּוּוּי מְאֲרָצְךָ אֲרִיץ הַחַיִּים שֶׁהוּא ה' בֵּינָה אֲמַא עֲלֵאָה, לִזְהוּ אֲמַר מַה שֶּׁזָּכָה אֲבְרָהָם לְבְרָכָה זוֹ, וְאֶבְרַכְךָ הוּא בְּגִין שִׁיְהִיָּה מִקִּיִּים הַלִּיכְתוֹ מְאֲרָצְךָ מְאֲרִץ הַחַיִּים בֵּינָה. וְאֶגְדְּלָה שֶׁמֶךְ, בְּגִין דְּכְתִיב וּמִמּוֹלַדְתְּךָ וְאֶגְדְּלָה שֶׁמֶךְ ו' דִּשֵׁם הוֹי"ה ב"ה, הִיָּה זֹכָה בְּגִין שִׁקִּיִּים צִוּוּי שֶׁל הַקַּב"ה שִׁילְךָ מִכַּח מוֹלַדְתּוֹ, שֶׁהוּא עֲצֻמוֹ שׁוֹרֵשׁ יִסוּד צְדִיק הַמּוֹלִיד בְּסוּד אֲבָרָם ס', כְּדֹאִיתָא בְּלִק"ת (לך לך) בְּמַלְת אֲבָרָם רֹמֵז לִיְחֻד, כִּי יֵשׁ בּוֹ אוֹתוֹת

וְאֶעֱשֶׂךָ לְגוֹי גָדוֹל וְגוֹ', וְאֶעֱשֶׂךָ, בְּגִין דְּכְתִיב לְךָ לְךָ. וְאֶבְרַכְךָ, בְּגִין דְּכְתִיב מְאֲרָצְךָ. וְאֶגְדְּלָה שֶׁמֶךְ, בְּגִין דְּכְתִיב וּמִמּוֹלַדְתְּךָ. וְהָיָה בְּרָכָה, בְּגִין דְּכְתִיב וּמִבֵּית אֲבִיךָ. רַבִּי שִׁמְעוֹן אֲמַר, וְאֶעֱשֶׂךָ לְגוֹי גָדוֹל מְסֻטְרָא דִּימִינָא, וְאֶבְרַכְךָ מְסֻטְרָא דִּישְׂמָאלָא, וְאֶגְדְּלָה שֶׁמֶךְ מְסֻטְרָא דְאַמְצְעִיתָא, וְהָיָה בְּרָכָה מְסֻטְרָא דְאַרְעָא דִּישְׂרָאֵל. הָא הֵכָא בְּרֻכְסִיָּא דְאַרְבַּע סְמִכִין דְכָלְהוּ קְלִילִין בֵּיהּ בְּאַבְרָהָם, מִכָּאֵן וְלַהֲלָאָה בְּרַכָּאן לְאַחֲרֵינֵי דְמִתְּנִי מִהֵכָא, דְכְתִיב וְאֶבְרַכְךָ מְבֻרְכִיךָ וּמְקַלְלִיךָ אֲאֹר וְנִבְרַכְנוּ בְּךָ כָּל מְשֻׁפְּחוֹת הָאֲדָמָה.

אב"ר וגם ס' סתומה נוקבא ע"ש, וכן איתא בע"ח (שער הנסיה פ"ה) ברוך אברם לאל עליון קונה שמים, כי אברם מתקן שמים וארץ זו"נ, ע"י שקנה מחדש בחינת היסוד צדיק המייחד לזו"נ ע"ש, וזהו ברוך אבר"ם אב"ר ס', לאל עליון חסד עליון, קונה יסוד שמים וארץ, שעל ידו נעשה היחוד לשמים וארץ, לזה אמר ואגדלה שמך שם חסד עלאה שלו, הוא בגין וממולדתך של יסוד אבר ס' שלו, וזהו ואגדלה שמך של חסד עליון, שבו היה זוכה בגין וממולדתך מאבר יסוד צדיק שלו. והיה בְּרָכָה, בְּגִין דְכְתִיב וּמִבֵּית אֲבִיךָ מַה שֶּׁזָּכָה אֲבְרָהָם לְבְרָכָתָא וְהִיא בְּרָכָה, הִיָּה בְּגִין שֶׁמִּקִּיִּים צִוּוּי שֶׁל הַקַּב"ה שֶׁאֲמַר לוֹ לִיְלֶךְ מִבֵּית אֲבִיךָ, שֶׁהִיא ה' אַחֲרוֹנָה מִלְכוּת, בֵּית שֶׁל ז"א קְדִישִׁין שֶׁהוּא אֲבִיךָ, כְּמוֹ שֶׁזוּ"נ הֵם בְּנִים לְאוֹ"א, כֵּן הוּא הַדִּין כִּיּוּצָא בּוֹ אֲנַחְנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּנֵי אֲבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב הֵם בְּנֵי זוּ"נ, נִמְצָא שֶׁאֲבִיו שֶׁל אֲבְרָהָם הוּא ז"א, וּבֵית שֶׁלּוֹ בְּסוּד בֵּיתוֹ זוֹ אִשְׁתּוֹ (יומא ב.) הִיא מִלְכוּתָא קְדִישָׁא רַחַל אֲמִנּוּ.

רבי שמעון חולק ואומר שהד' ברכות הם כנגד ד' רגלי הכסא שבעולם הבריאה.

רַבִּי שִׁמְעוֹן אֲמַר, וְאֶעֱשֶׂךָ לְגוֹי גָדוֹל מְסֻטְרָא דִּימִינָא שֶׁהוּא חֲסֵד עֲלִיוֹן שֶׁהוּא קוּ יִמִּין. וְאֶבְרַכְךָ מְסֻטְרָא דִּישְׂמָאלָא שֶׁהוּא גְבוּרָה שֶׁל מִלְכוּת, רַגַל רְבִיעִי שֶׁל הַכֶּסֶּא שֶׁהוּא דוּד הַמֶּלֶךְ ע"ה ה' אַחֲרוֹנָה. וְאֶגְדְּלָה שֶׁמֶךְ מְסֻטְרָא דְאַמְצְעִיתָא שֶׁהוּא ת"ת שֶׁזָּכָה לִשֵׁם הוֹי"ה ב"ה הַכוֹלֵל מְכַל הָעוֹלָמוֹת א"א אֲבָא אֲמַא זוּ"נ, כְּדֹאִיתָא בְּלִק"ת (ישעיה ע"פ בטהו בד' עדי עד) ע"ש. וְהָיָה בְּרָכָה מְסֻטְרָא דְאַרְעָא דִּישְׂרָאֵל שֶׁהוּא מִלְכוּת הַנִּקְרָאת אֲרִיץ יִשְׂרָאֵל ז"א, כְּדֹאִיתָא בְּע"ח (שַׁעַר הָאֲרֵץ הַמּוֹחִין פ"ד) ע"ש, וְהָרַב בַּעַל זְהָרֵי חֲמוּהָ, כְּתַב, וְאֶעֱשֶׂךָ לְגוֹי גָדוֹל מְסֻטְרָא דִּימִינָא, שֶׁהוּא חֲסֵד דְאַבְרָהָם עֲצֻמוֹ, וְאֶבְרַכְךָ מְסֻטְרָא דְשְׂמָאלָא, שֶׁהוּא בְּרָכָה שִׁיּוּצָא מִמֶּנּוּ יִצְחָק קוּ שְׂמָאל דְגְבוּרָה, וְאֶגְדְּלָה שֶׁמֶךְ מְסֻטְרָא דְאַמְצְעִיתָא, בְּרָכָה שִׁיּוּצָא מִמֶּנּוּ יַעֲקֹב ע"ש, וְהִיָּה בְּרָכָה מְסֻטְרָא דְאַרְעָא דִּישְׂרָאֵל הוּא דוּד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל חֵי וְקִיִּים, שֶׁהֵם כּוֹרְסִיָּא דְאַרְבַּע סְמִכִין. הָא הֵכָא בְּרֻכְסִיָּא דְאַרְבַּע סְמִכִין תְּנָא קִמָּא מִיִּירֵי לַעִיל, שֶׁד' בְּרֻכּוֹת שֶׁהֵם כִּנְגַד ד' אוֹתוֹת הוֹי"ה ב"ה, הֵם ד' עוֹלָמוֹת אֲצִילוֹת בְּרִיאָה יִצִּירָה עֵשִׂיָּה, וְזָכָה אֲבְרָהָם בָּהֶם ע"י הַלִּיכוֹ

של ציווי השי"ת, וזהו 'לך לך' מאצילות, 'מארצך' מבריאה, וממולדתך' מיצירה, 'ומבית אביך' מעשיה, שע"י יציאתו והליכתו מד' עולמות אלו היה הקב"ה מברכו כנגדו בד' ברכות, כדי שיינס בשלום ויצא בשלום, ורבי שמעון בר יוחאי מפרש שד' ברכות אלו הם אינם אלא בעולם הבריאה לבד, המרומז בשמו של אברהם בהברא"ם לשון בריאה, לזה אמר הא הכא כרסייא כסא דארבע סמכין, שהוא מרכבה כסא דבריאה היושב אדם דאצילות ז"א קדישין כביכול על כסא זו, שאלו חג"ת של מלכות דאצילות הם ארבע סמכין לכסא היורדת עמם לבריאה, ומתלבשת חג"ת מ' שלה ככתב"ד דבריאה, והם ד' סמכין, וששה קצוות דבריאה הם שית דרגין דכסא זו, ואדם ז"א דאצילות יושב כביכול על כסא זו, כדאיתא בע"ח (שער כסא כבוד פ"א) ע"ש. דְכָלְהוּ קְלִילִין בֵּיהּ בְּאַבְרָהָם בְּמַה שֶּׁזָּכָה שֶׁהַקַּב"ה בִּירַךְ אוֹתוֹ בְּבְרֻכּוֹת אֱלוֹ, 'וְאֶעֱשֶׂךָ לְגוֹי גָדוֹל' חֲסֵד, 'וְאֶבְרַכְךָ' גְבוּרָה, 'וְאֶגְדְּלָה שֶׁמֶךְ' ת"ת, 'וְהָיָה בְּרָכָה' מְלָכוּת. מִכָּאֵן וְלַהֲלָאָה בְּרַכָּאן לְאַחֲרֵינֵי דְמִתְּנִי מִהֵכָא כֶּסֶא דְבְּרִיאָה הוּא מִלְכוּת דְאַצִּילוֹת, וְהָאֲדָם הַיּוֹשֵׁב עַל הַכֶּסֶא הוּא אֲדָם מ"ה ז"א דְאַצִּילוֹת, הֵרִי מוֹז"נ דְאַצִּילוֹת נִתְבַּרְכוּ ב' עוֹלָמוֹת יִצִּירָה וְעֵשִׂיָּה, כְּדֹאִיתָא בְּע"ח (שַׁעַר סֵדֵר אֲבִי"ע פ"ג) ע"ש, וּבְרָכָה זוֹ הוּא מוֹזָנָה וְחִוּוֹת לִיצִירָה וְעֵשִׂיָּה מוֹז"נ דְאַצִּילוֹת מִמֶּשׁ, כְּדֹאִיתָא שֵׁם (פ"ה) ב' זוּגִים וְכוּ', לִזְהוּ אֲמַר מִכָּאֵן וְלַהֲלָאָה שֶׁהוּא ב' עוֹלָמוֹת יִצִּירָה וְעֵשִׂיָּה מִהִיכֵן נִתְבַּרְכוּ, כִּי עוֹלָם הַבְּרִיאָה כִּבְר נִתְבַּרַךְ מֵאַבְרָהָם בְּהִבְרָאָה, לִזְהוּ אֲמַר בְּרַכָּאן לְאַחֲרֵינֵי שֶׁל יִצִּירָה וְעֵשִׂיָּה דֹאֲתוֹנֵי מִהֵכָא מוֹז"נ דְאַצִּילוֹת, שֶׁאַבְרָהָם כּוֹלֵל גַּם כֵּן שֵׁם בְּסוּד אֲב"ר ס'. דְכְתִיב וְאֶבְרַכְךָ מְבֻרְכִיךָ וּמְקַלְלִיךָ אֲאֹר וְנִבְרַכְנוּ בְּךָ כָּל מְשֻׁפְּחוֹת הָאֲדָמָה 'וְאֶבְרַכְךָ' שִׁיּוּצָא וְנִמְשָׁךְ הַבְּרָכָה מוֹז"נ לִיצִירָה, זֹאת בָּא ג"כ 'מְבֻרְכִיךָ' מִכַּח בְּרֻכּוֹת שֶׁבִירַךְ אוֹתְךָ הַקַּב"ה, 'וּמְקַלְלִיךָ' מַה שִׁיּוּצָא וְנִמְשָׁךְ מִמְלָכוֹת דְאַצִּילוֹת לְעוֹלָם הָעֵשִׂיָּה הַגְּבוּרוֹת שִׁיּוּצָאִין מִמְלָכוֹת, שֶׁשֵּׁם אַחַר ק"ך צְרוּפֵי אֱלֻקִּים אוֹחוּזִים אֱלֻהִים אַחֲרֵיהֶם, וְאֲמַר וּמְקַלְלִיךָ, שֶׁהִיא ס' סְתוּמָה הַרְמוּז לְמִלְכוּת נְרַמֵּז בְּאַבְרָהָם ג"כ, שִׁזְהוּ וּמְקַלְלִיךָ שֶׁל ס' סְתוּמָה שִׁלְךָ, שֶׁמִּשֵּׁם יוּצָא לְעוֹלָם הָעֵשִׂיָּה, וְעוֹלָם הָעֵשִׂיָּה הַזֶּה אֵז 'וְנִבְרַכְנוּ בְּךָ כָּל מְשֻׁפְּחוֹת הָאֲדָמָה' בְּעִבּוּרְךָ בְּזֻכוֹת גְּדוֹל הַחֲסֵד שִׁלְךָ הָעוֹלָם מִתְקִיִּים לְעוֹלָם וְעַד.

עטרת החסידות

מספרי רבותינו הקדושים ז"ע

אברהם אבינו ע"ה

אאע"ה היה ראש למאמינים

ענין 'שבת'. כי בת עין מובחר נקודה שביסודה, מאיר בה שלשה אבות, ש' של אברהם אבינו המצוי בכל מיני מציאות של תורה ועבודה לשמה בלב נשבר, והוא המציא שכל הראשון, לחפור באר מים חיים, שאין שום מציאות בלתי הש"י אורו המתוק, וכשידע אדם שאלופו של עולם בכל תנועה, מיד 'יתפרדו כל פועלי און' (תהלים צב ז), וימצא מקור באר מים חיים חיות אלהותו יתברך חיות מומשי, וכל זה באמונה שלימה, אברהם 'האמין בה' (בראשית טו ו), ועשה הכל 'צדקה' וחסד ורחמים על ידי אמונה שלימה, והוא מובחר האבות, חיות כל הנמצאים שבעולם.

וזה 'שבת' ש' מתקשר ב'בת' עין שביסודה, ושם ביסודה נקודה ממובחר הברורין שבת כולו טוב, ושם השביתה ונייחא, וממשיך שביתה ונייחא להחזיר הכל לטוב גמור, וכל העשר ספירות בכל בחינותיהם בריאה יצירה עשייה, שמאיר אור אלהותו יתברך בכל המציאות, הכל נכללין בבחינות טוב גמור הארת עתיקא קדישא, כי בשבת עולין וטועמין כל העולמות והנשמות, מתכלית הטוב גמור הארות עתיקא קדישא מאיר לכל ישראל, לכל בחינות נקודה שבישראל, שעליה נהרג ונשרף ונצלל ונקברין חיים על קדושת שמו הגדול, הכל מאיר וטועם אור מהארות עתיק יומין.

'וזה ח' ח"א דף כא:

אאע"ה קיים כל התורה קודם מתן תורה

המצות שקיים אברהם קודם מתן תורה, הוא שקידש הצלם של יצר טוב, וזיכר גם צלם של יצר הרע להחזירו לקדושה. כי אחר חטא אדה"ר שנתערב הטוב ברע, נתערבו בחינות הצלם, וצריכין זיכור ע"י תורה ומצות, וכשמזככין אותו חלק טוב של הרעים, נקשור אל הטוב, והרשעים נאמר (תהלים ז) 'גמור נא רע רשעים' כולו רע, ונקרא 'מת' אין בו צלם, כי אין שום בחינות צלם אלא לבחינות טוב.

'נצח חסד' אבות ג יד

אאע"ה למד תורה שבעל פה במתיבתא דרקיעא

אברהם לא היה לו תורה שבכתב, אלא תורה שבעל פה למד במתיבתא דרקיעא כפי רוחניות הדברים וסודן, וידע איך להתנהג שלא יפגום שום דבר למעלה. 'היכל הברכה' בראשית דף קמח.

אאע"ה וביתו קיימו כל התורה וכל מילי דרבנן

קיים אברהם אבינו אפילו עירובי תבשילין (יומא כח:), ומכל שכן טבילות בעל קרי לתורה ולתפלה. 'תקנת עזרא' גימ' 'ברכת התורה'. ובאמת נראה שהיה נהוג בה מדורות הנביאים וקודם.

ואין לך להאריך, אם קיים אברהם כל דיקדוקי סופרים ומכל שכן טבילות בעל קרי החמורה. אשר כל נפש הזכה מרגיש, שאי אפשר לומר שום דיבור בהארה עליונה הידוע לבעלי עבודה בנפש המשכלת אם לא טבל לקריו,

מכל שכן אברהם וביתו שקיים כל התורה וכל מילי דרבנן, שטבל לתורה ולתפלה.

'וזה ח' ח"ב דף רסט.

ענין עשרה נסיונות שנתנסה אאע"ה

ענין נסיונות אברהם, שנפל ממדריגתו במצרים, וכיוצא ביד שמאל יצר הרע בדינים, ועל ידי אמונתו וצדקתו נתחזק בגבורה תקיף על יצר הרע, ולא דחה אותו אלא המתיק אותו, והחזירו לימין לאור גמור, לתכלית הטוב מלאך הקדוש, מסייע לעבודה ולחדוותא דשמעתתא כמו שעשה משה רבינו.

והן הן נסיונות הצדיקים, להחזיר השמאל לימין, להעלות היצר, גבורות שנפלו בקליפות ונעשה שד, לנסות אותו להשיב לשורשו גבורות קדושות כולו טוב, והיה מלאך קדוש. וכל זה על ידי כפיות יצרם מן מדות רעות ואהבות, להחזירם לעבודת הקדושה 'אהבה בתענוגים' (שה"ש ז:ו) בכל מדות טובות. והן הן נסיונות לאברהם. ובעקידה היה הגמר של כל עשר נסיונות שלו, שהחזיר כל עשר ספירות דגנה לצלם קדוש אלהים קדושים בכל מיני קדושות ונגמר בעקידה, שכלל השמאל בימין, שהגבורות נתרוממו אל שורשן, שהם בשורש השרשים כלם חסדים טובים ומאירים.

'וזה ח' ח"ד דף קמה:

ענין ירידת אאע"ה למצרים

'ירד אברם מצרימה' (בראשית יב ז). הקריב וירד להעלות הניצוצין לצורך יחוד שמו יתברך, והקריב לבו לאל אחד לבוא מצרימה... וזה שלש 'מצרימה' של אברם יחוד בסוד עולמות נשמות אלהותו יתברך, במקנה בכסף ובוזה. אבל ליצחק עלה כליל, נאמר (שם כו ב) 'אל תרד', למדריגות התחתונות לעשות שם יחוד, כי הם יעלו אליך בלתי ירידה אל תרד מצרימה.

'היכל הברכה' דברים דף קס:

אאע"ה קיבל שכר כנגד העשרה דורות שהיו לפניו

מנח עד אברהם היו כולם מעולם התיקון, וכולם היו מכעיסין, בין ראשונים ואחרונים. 'ואברהם קבל שכר' ואור של כל דור המבול (אבות ה ג), והמחשבות קדושות והשמחה והדביקות והחיות של תורה ומצות, הם עצמם עולם הבא וגן עדן. וכן ההיפוך, מחשבות והתלהטות היצר הרע וכעס וגאווה, הוא עצמו איש של גיהנום, וכל נשמה מעורב טוב ורע, ויש לה חלק בתורה ועבודה ואורות עליונים.

ואם הנשמה נוטה לצד הרע, אז אלו הקדושות והחלקים של התורה הולכין לצדיק, ומוסיף כח ודביקות ואהבה בעבודת הש"י, וכמו כן חלק הרע וכעס וגאווה של הצדיק הולך אל הרשע, הרודף אחר התלהטות יצה"ר ותאות עוה"ז, והרשע מקבלם בסבר פנים יפות כי הם חיותו חיות ותאות עוה"ז. ואברהם 'קבל' עליו לתקן 'שכר כולם' של דור המבול...

'נצח חסד' אבות ה ג

מסכת ע"ז של אאע"ה היה מענין הגאווה

ואמר 'מאד מאד הוי שפל רוח' (אבות ד ד). כי ענין גאווה הוא ממש ע"ז, ואין עצה בהמלט ממנו, אלא הש"י עוזר. וארבע מאות פירקי דמסכת עבודה זרה של אברהם אבינו (ע"ז יד:), היה מענין הגאווה, כי גאווה ממש עובד אל נכר, והוא עצמו עבודה זרה צואה רותחת...

'נצח חסד' אבות ד ד

בדורו של אאע"ה היו ל' צדיקים

בימיו של אברהם היה בעולם שלשים צדיקים מאנשיו, כך קבלה בידם לשרים רבוא. לכל עשרים אלף צדיק כאברהם, שיעלה את כולם לחיי העוה"ב. 'אם אמצא בסדום' (שם יח כ), אבל בכל העולם פשיטא שהיו כמה צדיקים, תלמידי שם ועבר ותלמידיו של אברהם. 'וזה ח' ח"ב דף ערב:

אאע"ה הוא שורש מדות טובות

אברהם ראש עולם התיקון, ושורש כל מדות טובות. 'נצח חסד' אבות ה יט

הש"י לימד לאאע"ה מידות טובות

מצינו אצל הקב"ה שאמר לאברהם אבינו במדת חסד 'אם אמצא בסדום חמישים צדיקים' (בראשית יח כו), גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם, שאין שם אף צדיק אחד, ולמה לא סילקו תיכף אין שם בסדום אפי' צדיק אחד, אפילו שיהיה צדיק נגד הרשעים שבעיר, ולכן דייק 'בתוך העיר', דהיינו אף שהם רשעים גמורים, אבל נגד רשעת סדום הם צדיקים וגם זה לא נמצא, ואין שם לא ארבעים ולא שלשים ולא כלום.

אלא שלא נכנסו לתוך עומק דבריו, אלא מה ששאל השיב והמתין עד שסיים דבריו כל דבור ודבור, ואח"כ השיבו ונשאתי לכל המקום בעבורם, 'לא אשחית', 'לא אעשה בעבור הארבעים', עד 'לא אשחית בעבור העשרה', ולא נכנסו לתוך עומק דבריו להשיב לו תיכף ולא נמצא שם עשרה.

וכן כיוצא בזה, ילמד אדם מדה לטובה, שלא ישיב לחבירו אלא מה ששואל, ולא יעמוק לסלקו תיכף מכל וכל, עד שלא יהיה לחבירו מה לדבר...

'נצח חסד' אבות ה ז

שורש אבות נמצא בכל אחד מישראל

שורש אבות שורש נקודת יהדות שיש בכל יהודי למסור נפשו על קדושת השם, וזה השורש נקודת יוד שורש אבות, לא נפגום בשום עבירה בעולם, וכמבואר בדברי מרן (ע"ה שער הירח פ"א) כידוע, ולכן בקרה לא חשיב אלא עד בן לוי (במדבר טו א), שקילקל שרשו שבשבתים שיש לכל בר ישראל שורש בשבתים, וזה יכול להתקלקל.

אבל שורש אבות... זה אי אפשר להתקלקל אלא במינות וכפירה, והמחלה שבת כעובד עבודה זרה (עירובין סט:), מקלקל ונכרת שורשן מן האבות אברהם יצחק יעקב רחמנא ליצלן... והוא פלא.

'היכל הברכה' שמות דף ערה.

האבות הן מרכבה לשכינה

שלשה גוונים קשת רשימו דאבות אברהם יצחק יעקב, 'באר חפרה שרים' (במדבר כא יח). 'ואת קשת' רושם האבות 'נתתי בענן' (בראשית ט ג), כי הרושם זה לא נתקלקל בשום חטא, והוא רושם שיש מאבות בכל נפש מישראל, ועל ידו מקבל על קידוש שמו יתברך כל המיתות באהבה רבה...

אותו רושם אין בו פגם, אפילו אצל קרה לא נפגם שורש זה של יעקב, ולכן אף קל שבקלים כשרוצין ליפגום לו נקודה זאת חלילה על ידי מינות וכפירה, מוסר נפשו במיתות משונות. והוא על ידי נקודה של יהדות שקיבל מאות ש' רושם האבות... ולכן בעת ההוא נתגלו כח האבות שיש בכל נפש ישראל, ובוער באש בהתגלות אהבה למסור נפשו על קדושת השם, ולא באהבה מוסרתת.

'וזה ח' ח"א דף סו.